

VINERI · 11 DECEMBRIE 2015 · ANUL LXV NR. 50

FOAIA românească

FONDAT ÎN 1951 100 FOAIA

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA



**65 de ani de la reînceperea învățământului românesc la Chitighaz
Sărbătoarea bicentenarului școlii din Micherechi
Hramul Catedralei ortodoxe „Sf. Nicolae” din Jula**

Urmăriți-ne:



www.foaia.hu



foaia@foaia.hu



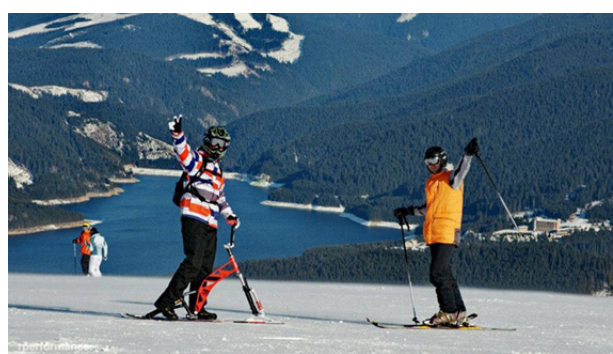
www.facebook.com/foaiaromaneasca



CALENDAR ORTODOX

14 decembrie, luni, Sf. Mc. Tirs, Calinic, Filimon, Arian și Apolonie
15 decembrie, marți, † Sf. Sfinți Mc. Elefterie
16 decembrie, miercuri, Sf. Prooroc Agheu; Sf. Mc. Marin
17 decembrie, joi, Sf. Prooroc Daniel și Sf. 3 tineri: Anania, Azaria și Misail
18 decembrie, vineri, †) Cuv. Daniil Sihastrul; Sf. Mc. Sebastian și Zoe; Sf. Ier. Modest
19 decembrie, sâmbătă, Sf. Mc. Bonifatie; Sf. Ier. Grichentie; Sf. Mc. Trifon (Sâmbăta dinaintea Nașterii Domnului
20 decembrie, duminică, Înaintepăznuirea Nașterii Domnului; Sf. Sfinți Mc. Ignatie Teoforul. Duminica dinaintea Nașterii Domnului (a Sf. Părinți după trup ai Domnului)

Curiozități românești

SKI RESORT TRANSALPINA, CEA MAI FRUMOASĂ
STAȚIUNE DE IARNĂ DIN ROMÂNIA

Aflată la 30 de km de Petroșani și circa 100 km de Râmnicu-Vâlcea: Vidra Transalpina este unul dintre cele mai noi domenii schiabile din România, fiind inaugurat în decembrie 2012. Acesta conține pârtii de peste 9 km pornind de la o altitudine de 2000 de metri, telegondole, teleschi și telescaun.

Un skipass de o zi pentru adulți, valabil pe toate instalațiile disponibile în ziua respectivă, costă 100 de lei, iar pentru un copil cu vârsta de până la 14 ani, 60 de lei. Administratorii stațiunii oferă și posibilitatea cumpărării de abonamente: pentru șapte zile, spre exemplu, skipassul costă 420 de lei, iar pentru copii, 250 de lei.

Întregul proiect a fost demarat în 2010 și se află în continuare printre obiectivele Autorității Naționale pentru Turism.

Lacul de acumulare, instalațiile electrice de la 2.000 de metri altitudine și pârtiile cu diferite grade de dificultate ar putea transforma domeniul schiabil din Vidra într-unul dintre cele mai importante din Europa de Est. Circa 2.000 de turiști au ajuns în medie zilnic la Vidra după inaugurarea domeniului schiabil, gradul de ocupare a zonei Voineasa-Vidra-Obârșia Lotrului fiind aproape total în iarna 2012, în creștere cu 70% față de anul anterior.

Serbarea școlii din Chitighaz
la 65 de ani de existență

Școala generală și grădinița românească din Chitighaz organizează un eveniment festiv prilejuit de aniversarea împlinirii a 65 de ani de la înființarea școlii. Manifestarea va avea loc vineri, 11 decembrie,

și va începe la ora 15.00, la biblioteca satească, cu lansarea volumului „Istoria Școlii Românești din Chitighaz 1793–2015”, autor *Maria Sarca Zombai*.

De la ora 16.30, pe scena Căminului Cultural din

localitate, elevii școlii vor susține un program cultural de Crăciun, iar în încheiere oaspeții, sătenii și organizatorii vor fi colindați de un grup de colindători din România.

A.B.

Proiecte pentru organizațiile
naționalităților pe anul 2016

Ministerul Resurselor Umane de la Budapesta a publicat noile concursuri pentru finanțarea organizațiilor civile de naționalitate din Ungaria. Termenul depunerii dosarelor este **10 ianuarie 2016**.

La fel ca în anii trecuți, pot fi înaintate proiecte în patru categorii: 1) pentru

cheltuielile de funcționare a organizațiilor civile; 2) pentru sprijinirea programelor culturale; 3) pentru organizarea taberelor; 4) pentru cursurile de perfecționare a cadrelor didactice. În anul 2016, finanțarea proiectelor culturale și pentru funcționarea organizațiilor civile va crește, de

la 110 la 330 de milioane, pentru proiecte privind păstrarea tradițiilor de la 90 la 270 milioane, iar pentru cursuri de perfecționare a pedagogilor fondurile vor fi ridicate de la 10 la 15 milioane de forinți. Detalii găsiți pe pagina www.emet.gov.hu (la capitolul: Nemzetiségi támogatások).

Referendum local pentru școala
românească din Micherechi

În urma hotărârii din 29 septembrie 2015 a Consiliului Local Românesc din Micherechi, Comisia Electorală Locală a stabilit data organizării unui referendum în problema viitorului școlii generale din

localitate. Întrebarea la care localnicii își vor putea spune părerea este: „Sunteți de acord ca, din anul școlar 2016–2017, Consiliul Local Românesc din Micherechi să ceară dreptul de administrare a Școlii generale

bilingve de naționalitate română din Micherechi?”. Micherechenii își vor putea exercita dreptul de opinie la referendumul organizat în ziua de 13 decembrie 2015.

E.Ș.

Poza săptămânii



Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Pe copertă:
(foto: **Maria Sarca Zombai**)

Bicentenarul școlii românești din Micherechi

„Ne aflăm astăzi într-un loc familiar și primitiv, un loc cald și plin de istorie, un loc unde tradiționalul și modernul se îmbină armonios. Este vorba despre școala noastră, cea care în timp ne-a devenit o a 2-a casă, o casă în care domnesc educația, tradiția, respectul, bunul simț și inovația. 200 de ani au trecut de când aceste principii au fost introduse în satul nostru”, cu aceste cuvinte a deschis directoarea **Ana Rocsin Sárközi** sărbătoarea bicentenarului școlii românești din Micherechi, care a fost îmbrăcată în acea zi în haine de sărbătoare.

Din exterior privind, ne-a primit o școală modernă, cu două etaje, reînnoită recent, din fiecare fereastră zâmbind la noi câte-un moș sau câte-un îngerăș. Decorația de Crăciun însă nu ne-a atras privirea de la noutățile de pe holurile școlii: expoziția de fotografii și documente despre istoricul școlii, aranjamentele cu băncile și cu uneltele școlare vechi, care azi au devenit adevărate piese de muzeu. Au încăput așa de frumos 200 de ani de istorie în aceeași clădire: de la tabla cu cretă și călimara cu peniță până la tablele interactive la care elevii de azi învață lecții digitale.

Profesori scriși cu litere de aur

Învățământul din Micherechi sărbătorește anul acesta 200 de ani de la înființare bazându-se pe cea mai veche monografie a satului, din anul 1934, scrisă de Teodor Pățaș. Acesta amintește că școala datează din anul 1815, iar

primul învățător a fost Petru Meruțiu. Numele acestuia este scris, de acum, cu litere de aur pe placa memorială așezată cu ocazia bicentenarului în holul școlii. Alături de numele primului dascăl aflăm înșirate numele tuturor învățătorilor, profesorilor, care au predat pe parcursul celor două secole în această instituție, precum și al celor zece directori, care au condus până acum școala.

Placa a fost dezvelită de domnul **Gajda Róbert**, șeful Oficiului Guvernamental din Bichișciaba, doamna **Tóth Edit**, director al Circumscripției școlare KLIK, și primărița satului, doamna **Margareta Tat**. Sfințirea plăcii s-a făcut de **PS Episcop Siluan**, pr. paroh **Ioan Bun** și pr. **Visarion**. Episcopul românilor din Ungaria a subliniat că în toate timpurile, în viața unei comunități sătești, cele mai importante roluri le revin dascălilor și preoților. Timp de aproape 150 de ani, în Micherechi, școala a funcționat pe lă-



gă biserica ortodoxă, elevii de atunci, pe lângă litere și numere, învățau și rugăciuni care-i ajutau apoi să treacă peste greutățile vieții. Odată cu trecerea la învățământul de stat, în 1948, școala a rămas tot așa de importantă pentru educarea tinerelor generații și pentru transmiterea și învățarea limbii materne.

200 de ani = 200 de promoții

Manifestarea a continuat apoi în sala de sporturi a școlii, unde după intonarea imnurilor Ungariei și României, interpretate de corul de elevi, condus de tânărul profesor de muzică **Grigore Poiendan**, au urmat alocuțiuni și prelegeri legate de bicentenarul instituției de învățământ.

Doamna **Tóth Edit**, director al Circumscripției școlare KLIK de la Șercad a apreciat acel ajutor și atenție mare pe care Primăria Micherechiului o acordă școlii din sat și fără de care această sărbătoare ar fi fost mult mai sărăcăcioasă. Doamna **Tóth** a accentuat că această zi este una a întâlnirilor, ziua când se

întâlnesc dascăli bătrâni cu cei tineri și elevii bătrâni cu cei de azi. Ea a subliniat: o școală niciodată nu depinde de cine-i este susținătorul, ci de două elemente importante: copilul și pedagogul. Armonia dintre ei contează cel mai mult.

Primărița **Margareta Tat** a numit această școală „un etalon în învățământul românesc”. „200 de ani – vârsta școlii noastre; care asemenea unor oameni la vârsta maturității, își pun retoric întrebările: Ce am înfăptuit până acum? Am împlinit așteptările celor, care au gândit-o și apoi au zidit-o? Cum să măsurăm și să contabilizăm dăruirea, pasiunea, sufletul, toate puse în slujba acestei școli? Răspunsul de această dată e dat de rezultatele absolvenților, care au devenit oameni cu o calitate superbă.”

Primărița s-a adresat și foștilor și actualilor profesori: „200 de ani înseamnă: 200 de generații, 200 de ani de muncă, în care ați trudit și ați clădit valori! Fiecare dintre Dumneavoastră v-ați străduit și vă străduiți

în continuu să aduceți o scîlpire în ochii copiilor, care să plece în fiecare zi mulțumiți de la școală. Fără Dumneavoastră și fără munca Dumneavoastră imaginea acestei instituții nu ar fi ce este!... Niciodată n-a fost ușoară această soartă, pe care ați avut-o de îndeplinit! Aveți și ați avut o luptă permanentă pentru a realiza acele scopuri care au fost puse ca țintă înaintea Dumneavoastră! Foarte mulți – din păcate! – nu înțeleg că această meserie se duce la îndeplinire cu mult sacrificiu, cu multă dăruire, cu devotament; fără care nu ar fi posibil să formați OAMENI, în sensul adevărat al cuvântului! Dumneavoastră ați înțeles! Puteți fi mândri de faptul, că ați lăsat urme adânci pe harta acestei comunități. Cu profesionismul, cu care v-a înzestrat Bunul Dumnezeu și cu dragostea care ați avut-o față de copii, ați creat un nume de referință școlii generale din Micherechi!

(Continuare
în pag. a 9-a)



MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE
DEPARTAMENTUL POLITICI PENTRU RELAȚIA
CU ROMÂNII DE PRETUTINDENI

Această revistă a fost tipărită cu sprijinul parțial al Ministerului Afacerilor Externe – Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni. Conținutul acestei publicații nu reprezintă poziția oficială a DPRP.
www.dprp.gov.ro

Sfântul darurilor, cinstit de românii din Jula

Sfântul Nicoale, cinstit de toată creștinătatea pe data de 6 decembrie, a fost sărbătorit săptămâna aceasta și la Jula. Catedrala Episcopală din Jula Sânc Nicolae, închinată Sfântului Ierarh Nicolae al Mirelor Lichiei, făcătorul de minuni și-a sărbătorit cu anticipație hramul, în ziua de joi, 3 decembrie. Sărbătoarea a reunit și anul acesta numeroși credincioși din Ungaria și România, ierarhi, preoți și invitați de la mai multe eparhii din România.

Sfânta Liturghie a fost oficiată cu acest prilej de către un sobor de cinci ierarhi, Preasfințitul Părinte Siluan, Episcopul Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria, PS Sofronie, Episcopul Oradiei, PS Nicodim, Episcopul Severinului și Strehaiei, PS Andrei, Episcopul Covasnei și Harghitei și PS Paisie Lugojanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei, înconjurați de toți preoții din Eparhia Ortodoxă Română din Ungaria.

Alături de localnici, la slujbă au luat parte oficialități locale și reprezentanți ai diplomației românești de la Jula, Seghedin și Budapesta, credincioși, dar și numeroși copii de la instituțiile de învățământ românești din Jula. Răspunsurile la Sfânta Liturghie au fost date de corul studenților

teologi de la Facultatea de Litere, Istorie și Teologie din Timișoara, condus de diac. Ion Ardereanu.

În cuvântul de învățătură, Preasfințitul Părinte Episcop Sofronie a vorbit credincioșilor despre ierarhul din Mira, care începe să fie cinstit mai ales de către contemporanii săi pe pământ, dar și după ce ajunge între sfinți, schițând câteva aspecte din viața Arhiepiscopului Mirelor Lichiei, din lucrarea frumoasă săvârșită de acesta, în care se arată că Dumnezeu, care dorește mântuirea omului îl susține, prin harul divin, în încercările prin care fiecare creștin trece dorind să obțină mântuirea.

„Această sărbătoare a hramului, încă din timpul arhipăstoririi Preasfințitului Sofronie, astăzi Episcopul



Oradiei, a fost socotită în special ca o sărbătoare a copiilor români de la grădinița, școala generală și liceul românesc din Jula, care s-au adunat cu toții la catedrală, pentru a-l cinsti împreună pe Sfântul Nicolae, cel milostiv și atât de mult iubit în toată lumea creștină”, a spus PS Siluan în cadrul cuvântului de mulțumire adresat la final tuturor oaspeților veniți la această sărbătoare, copiilor și celor care au contribuit la organizarea acestei frumoase zile de sărbătoare.

Motivul organizării cu anticipație a hramului s-a datorat în primul rând faptului că ziua propriu-zisă a sărbătorii cade anul acesta duminică, când nu este școală, de aceea s-a hotărât să fie serbată în timpul săptămânii.

La sfârșitul programului, atât copiii de la grădiniță,



cât și elevii de la școală, fiind răsplătiți la final cu dulciuri și colivă sfințită în cinstea acestui mare Sfânt, îndrăgit de credincioșii din toată lumea creștină. A.B.



Ziua Națională a României sărbătorită în Ungaria

Ziua Națională a României, 1 Decembrie, este o zi de sărbătoare pentru tot neamul românesc. O zi specială, care amintește că începând cu primii ani ai secolului XX, provinciile istorice românești au devenit istorie, iar România, un stat unitar și indivizibil, a apărut pe harta lumii. În fiecare an această sărbătoare este marcată și la românii din Ungaria, prin recepții organizate de misiunile diplomatice ale României în Ungaria, care invită să sărbătorească cu românii din Ungaria și mulți români din România. În fiecare an, românii din Ungaria au și câte un reprezentant care participă la serbarea de la Alba Iulia.

Prima recepție organizată anul acesta de Ziua Națională a reunit românii din județul Ciongrad la hotelul Tisza, din orașul Seghedin, manifestare organizată de Consulatul General al României din acest oraș. După momentul solemn al intonării imnurilor de stat ale României și Ungariei, a urmat mesajul transmis de consulul general *Ioan Fodoreanu*, care i-a invitat pe cei prezenți să păstreze un moment de reculegere în memoria victimelor tragediei de la Clubul „Colectiv” din București și a victimelor atacurilor teroriste din Franța, Liban și Mali, după care a subliniat importanța deosebită a Zilei Naționale a României, când membrii Națiunii Române se simt a fi împreună, oriunde ar trăi ei și semnificația noțiunii de Patrie, spre care se îndreaptă gândul oricărui român, în astfel de clipe.

A urmat apoi un program artistic oferit de doi tineri profesioniști, domnul *Sergiu Chirilă*, tenor și profesor de canto, angajat la Centrul de Cultură și Artă al Județului Sălaj și domnul *Marius Sâmpălean*, bariton și solist de operă în Germania și absolvent al Conservatorului din Düsseldorf, care au interpretat mai multe melodii, în diferite limbi, dar și colinde tradiționale românești.

O manifestare similară, dedicată Zilei Naționale a României, a avut loc cu câteva zile mai târziu, pe 30 noiembrie, la Julia, în organizarea Consulatului General al României din oraș, în sala festivă „Matei Corvin” a Hotelului Erkel. Au fost prezenți la manifestare aproximativ 300 de invitați, români din Ungaria și România, reprezentanți ai instituțiilor din



comunitatea românească din Ungaria, reprezentanți ai mediului universitar din Arad și Oradea, au fost prezenți la recepție și *IPS Ioan*, Mitropolitul ortodox al Banatului și *PS Sofronie*, episcopul Oradiei, *PS Siluan*, Episcopul românilor din Ungaria, *pr. Gavril Bubo*, protopop greco-catolic de Oradea, *Stefan Dano*, consulul general al Slovaciei la Bichișciaba, *Veress Gabriella*, prim procuror al jud. Bichiș, *Edit Pocsaj*, prim procuror al jud. Hajdú-Bihar, membri ai Consiliului Județean Bichiș, reprezentanți ai poliției, procuraturii și altor instituții, din Ungaria și România.

În cuvântul festiv, Florin Trandafir Vasiloni, consulul general al României la Julia a salutat pe invitați și a adus mulțumiri pentru participarea în număr mare la acest eveniment în cel de-al treilea an în care organizează această manifestare, în această calitate. El a transmis printre altele că sărbătorirea Zilei Naționale la Julia este importantă și pentru faptul că ea



coincide cu sărbătoarea Sfântului Apostol Andrei, ocrotitorul României. Manifestarea a continuat cu un bogat program artistic, de muzică clasică și populară, oferit de *Lavinia Dragoș*, *Stela Danciu* și tânăra *Pater Michelle* din Oradea, solista *Doriana Talpeș* și o formație de instrumentiști din Timișoara, precum și interpretul de muzică populară *Cornel Borza* din Oradea. Evenimentul a continuat cu o recepție cu gustări tradiționale bucate și vinuri românești.

În ziua de 1 decembrie, Ambasada României în Ungaria și Institutul Cultural Român de la Budapesta au organizat, la Hotel Gellért, evenimentul dedicat sărbătoririi Zilei Naționale a României. Programul a inclus recitalul „Vioara lui George Enescu la Budapesta”, în interpretarea artiștilor *Gabriel Croitoru* și *Horia Mihail*, urmat de o recepție. La eveniment au participat în jur de 500 de invitați, printre cei prezenți aflându-se reprezentanți ai autorităților centrale și locale ungare, ai Parlamentului ugar, mediului diplomatic, academic, mass-media, ai comunității de afaceri, precum și ai comunității românești din Budapesta și din provincie.

A.B.

Pe scurt...

MICHERECHI

În ziua de vineri, 11 decembrie, un grup de educatoare de la grădinița din Chitighaz va participa la manifestarea „Colind în țara Beiușului”, care va avea loc în localitatea Șoimi (jud. Bihor). Evenimentul este organizat în cadrul parteneriatului „Prietenia fără frontiere”. Vor lua parte la program grădinițele implicate în proiect: Grădinița 27 Oradea, Grădinița Tinca, Grădinița nr. 1 Beiuș, Grădinița Micul Prinț din Salonta și Grădinița de Naționalitate Română din Micherechi.

JULA

La începutul lunii decembrie au început lucrările de stopare a igrasiei prin tăierea și izolarea pereților la Biserica Ortodoxă Română „Sfânta Parascheva” de la Julia, din cartierul Orașul Mic Românesc. Pentru aceste lucrări, parohia dispune de sprijin financiar de la Secretariatul de Stat pentru Culte de la București și de la Ministerul Resurselor Umane de la Budapesta.

SZENTENDRE

Autoguvernarea Română din Szentendre organizează, în ziua de 12 decembrie, un concert de colinde, în sala de concert a Școlii de Muzică „Vujicsics Tihamér” din Szentendre. Vor participa: *Grigore Poiendan*, cântăreț de muzică populară și profesor de muzică la Micherechi, *Takács Ildikó*, cântăreață și studentă la Facultatea de Muzică din Seghedin, Corul „Pro Musica” din Julia. Concertul va începe la ora 16.00.

MICHERECHI

În dimineața zilei de 18 decembrie, copilașii de la grădinița românească din Micherechi vor avea o serbare cu ocazia Crăciunului. Programul de Crăciun va fi organizat și de școala generală din localitate în aceeași zi, cu începere de la ora 17.00 la Căminul Cultural.

CHITIGHAZ

Biserica Baptistă din Chitighaz invită sătenii în ziua de 25 decembrie, de la ora 15.00, la un concert de Crăciun, susținut de fanfara bisericii. Curiozitatea acestui concert de Crăciun este că vor cânta muzicieni bapțiști, cu toții originari din Chitighaz, dar care azi trăiesc în altă parte a țării.



Ziua naționalității române la grădinița din Biharkeresztes



Grădinița și Creșa de copii „Szivárvány” din Biharkeresztes a organizat recent „Ziua Naționalității Române”, la care a primit ajutor de la Autogovernarea Românească a județului Bihor (Hajdú-Bihar). În septembrie anul acesta s-a înființat în grădiniță o grupă de păstrare a tradițiilor, din care fac parte 10 copilași, care învață poezii, povești, jocuri și dansuri populare românești. În cadrul acestei zile românești, copiii au făcut cunoștință cu România, cu drapelul românesc, au desenat și colorat, și au învățat despre cultura românească. Copiii au îmbrăcat cu mândrie frumoasele costume populare românești. Atelierul de Păstrare a Tradițiilor este condus de educatoarea Ana Leo Atyin, originară din Bedeu. La programul zilei naționalității române copiii au dansat, au cântat românește, invitând la joc și adulții participanți. Evenimentul a fost onorat și de membrii Autogovernării Românești din localitate, care au dăruit copiilor pachete de fructe. Programul s-a încheiat cu o masă comună, la care s-a servit ciorbă românească și păstrăv prăjit.

A.A.

Advent cu colinde la școala din Leucușhaz

Pe 29 noiembrie, în aula școlii din Leucușhaz s-a aprins prima lumânare pe cununa de Advent. Elevi și profesori s-au adunat pentru a sărbători apropierea Crăciunului. Evenimentul a fost organizat de Primărie și școala generală, în colaborare cu Autogovernarea Românească din Leucușhaz, și a fost primul dintr-un ciclu de patru acțiuni, organizate în cele patru week-enduri dinaintea sărbătorii Nașterii Domnului. Copiii au cântat colinde și cântece de Crăciun, în română și maghiară, împreună de profesoarele Anica Kovács și Livia Daniel, cărora li s-a alăturat și Gheorghe Santău, președintele Autogovernării românești.

A doua lumânare de Advent a fost aprinsă pe 5 decembrie, la o serbare a grădiniței, a treia în biserica catolică la slujba din 13 decembrie, iar a patra, ultima, va fi aprinsă la o serbare de Crăciun a școlarilor ținută în casa de cultură, în sâmbăta din 19 decembrie.

E.Ș.

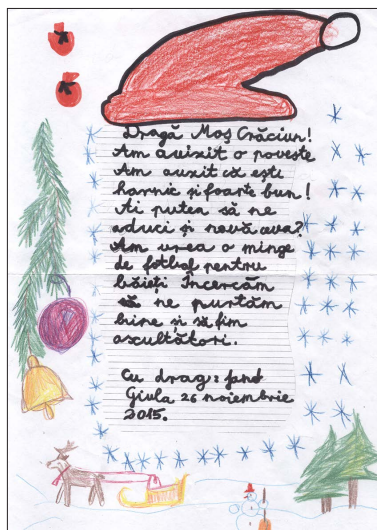


Moș Nicolae la școlarii din Bătănia



Scrisori către Moș

Mulțumim, dragi copii, pentru scrisorile pe care le-ați trimis Moșului. O să vedeți că mai devreme sau mai târziu, toate dorințele voastre o să se îplinească. Noi, redacția revistei „Foaia românească” le-am transmis mai departe, deci fiți cu ochii larg deschiși și așteptați răspunsurile! Elevii clasei a 2-a B de la școala generală română din Jula ne-au trimis cele mai frumoase scrisori colorate. Publicăm aici trei dintre cele mai frumos colorate.





La copiii de la grădinița din Bătania, Moș Nicolae a sosit cu o mașină mare roșie, cu mașina pompierilor...



Pregătiri pentru Crăciun

La grădinița din Micherechi, copii, mămici (și câțiva tătici), împreună cu educatoarele au pregătit decorațiile de Crăciun, care vor împodobi până după sărbători sălile grădiniței.



Moș Nicoale la instituțiile românești din Jula



Moșul este așteptat cu entuziasm și nerăbdare de toată lumea, dar mai ales de copiii dornici să afle ce le-a lăsat Moș Nicolae în ghetuțe. Sosirea Moșului ne aduce aminte că intrăm în perioada în care fiecare dintre noi suntem copii, simțim nevoia să dăruim, dar în același timp și să primim. Cel mai iubit personaj al sărbătorilor de iarnă, Moș Nicoale, vine la copii acasă, la serbare sau în clasă, să împartă cadouri, să-și țină pe copii pe genunchi și să asculte cu atenție poeziile și cântecele pregătite cu multă grijă de cei mici, special pentru a bucura urechile moșului. Moș Nicolae a bătut anul acesta cu nuielușă la ușile instituțiilor



de învățământ din Jula cu câteva zile mai repede.

Școala generală și Liceul românesc din Jula l-au primit pe Moș Nicolae, în ziua de 3 decembrie, la Centrul Cultural Românesc din Jula, cu un program artistic de cântece, poezii și colinzi, iar

Moșul i-a răsplătit cu daruri.

Îmbrăcată în straie de sărbătoare de mai multe zile, cu decorații în întâmpinarea lui Moș Nicolae, Grădinița românească din Jula a deschis și ea porțile Moșului, cu câteva zile mai repede decât sărbătoarea propriu-zisă, joi, 3 decembrie. Preșcolarii implicați din timp într-o serie de activități și evenimente dedicate sărbătorilor de iarnă, nu l-au așteptat nepregătiți pe Moș Nicolae, și în cinstea lui au susținut un program artistic, cu poezii și cântece. Acest eveniment este debutul manifestărilor și evenimentelor dedicate sărbătorilor de iarnă în această instituție. Copilașilor le place să primească daruri, mai ales în această perioadă a anului, însă nu uită ca la rândul lor să dăruiască. Câțiva dintre copii s-au pregătit pentru sosirea Moșului de la Aletea cu scrisori și pachetele de biscuiți și au fost bucuroși să-și facă fotografii pe genunchiul moșului și să-i șoptească la ureche dorințele lor copilărești.

A.B.



65 de ani de la reînceperea învățământului în limba română la Chitighaz

Anul acesta sărbătorim 65 de ani de la reînceperea învățământului în limba română la Chitighaz, cu toate că învățământul românesc din comuna noastră a fost organizat cu secole în urmă, în anul 1793. Ca să înțelegem trecutul școlii și al învățământului în limba maternă română din comună, numai așa se poate dacă cunoaștem împrejurările politice, economice, care au influențat soarta instituției. Școala, învățământul întotdeauna depindea de cârmuirea guvernului și de conducerea de stat, despre concepțiile lor asupra învățământului. Greutățile, nedreptățile învățământului din Chitighaz sunt de 225 de ani. Învățământul în limba română se poate grupa în două etape și mai multe faze.

1. Prima etapă a fost între 1793–1918. Se începe înființarea învățământului românesc, confesional, în 1793, din inițiativa Bisericii Ortodoxe și a preoților prin recunoașterea importanței învățământului. Din anul acesta se găsește primul document și anume „Cartea de leafă” a învățătorului Ioan Pop Oltean, în care artiștii comunali și primarul Ioan Bălaș aduc la cunoștință că l-au angajat de magistrul școlar.

La început comuna bisericească a închiriat o casă pentru școala română. În 1820 s-a ridicat prima clădire simplă cu o sală și pentru învățător.

La Chitighaz, în 1876 a fost inaugurată a doua școală aproape de biserică, în 1896 s-a construit o clădire pentru școală cerințelor acelor vremuri, care și azi hotărăște fațada școlii spre stradă.

S-au organizat adunări învățătoarești la Chitighaz în anii 1882, 1896 și 1912. La aceste conferințe se făcea schimb de păreri între învățători pe baza unor referate, prelegeri și se țineau și lecții practice. La începutul anilor 1910, printre membrii ordinari ai reuniunii îi găsim pe următorii învățători din sat: Elana Murgu, Ștefan Dolga, Traian Țabic. În timpul acestor conferințe se organizau

șezători culturale sau festivaluri artistice, pregătite de elevii școli. Învățătorii recitau versuri, cântau bucăți muzicale vocale sau la instrumente.

Odată cu introducerea legii Trefort, în 1879, privitoare la învățământ, începe un nou capitol în istoricul școlilor de naționalitate din Regatul Maghiar. Prin faptul că legea XVIII introduce limba maghiară ca disciplină obligatorie în școlile cu altă limbă de predare, astfel și în școlile române. Se întrerupe șirul instruirii în limba naționalității române, din 1882 nu mai poate fi angajat niciun dascăl de naționalitate care nu și-a însușit limba maghiară în vorbire și scris.

Numărul total a celor obligați la școală pe anul 1892/93 este de la 6–12 ani: prunci 225, fete 193, de toți 418, de la 12–15 ani prunci 53, fete 59, de toți 112, adică pe o școală și un învățător cad 139 elevi școlari.

Cercul maghiarizării din cadrul învățământului de naționalitate se închide prin aplicarea legii XXVII din 1907, așa-numita Legea Apponyi. În privința acestei legi au fost obiectate următoarele măsuri: la poarta fiecărei școli de naționalitate trebuie să fie stema Ungariei, la toate sărbătorile naționale stindardul țării trebuie să fie arborat deasupra intrărilor principale, ca semn al apartenenței la patria ungară, ca expresie a atașamentului, a fidelității.

Odată cu pierderea Primului Război Mondial și după decizia de la Trianon, în 1920, din motive politice, mulți preoți români și învățători s-au refugiat în România, școlile din Chitighaz au rămas fără învățători, nu au primit bani, nu au avut manuale pentru funcționare. Regimul Horthyst a dus o politică a restricțiilor și a

izolării românilor. În aceste condiții, fără o intelectualitate potențială, fără o putere organizatorică și de conducere, minoritatea nu s-a putut regăsi, în 1930 și-au închis porțile școlile române. Copiii au fost nevoiți să treacă la școala maghiară.

2. Etapa a doua. De la anul 1945, a început reanimarea învățământului în limba maternă română. Noul guvern maghiar, prin ordinul 10030/1945, a făcut posibil ca să se organizeze învățământul de naționalitate, printre care și cel de limba română. Cu un an în urmă a început înființarea rețelei învățământului de naționalitate. La Chitighaz, prima dată numai în cadrul școlii maghiare s-au format clase. După naționalizarea școlilor, în 1948 a luat elan mai mare formarea școlilor române. În anul 1949, prin lege s-a înființat ȘCOALA GENERALĂ CU LIMBA DE PREDARE ROMÂNĂ. Acele vremuri au fost emoționante, au sugerat un început nou, au convins părinții să-și înscrie copiii la școala românească. Munca instructiv-educativă în limba română a început la 1 septembrie 1950, cu 72 de elevi, care toți erau români, folosind limba maternă adusă de acasă. Învățătorii au fost Árpád Aszalós, soții Némedi și Sofia Secan. Cu o muncă perseverentă, din an în an au reușit să îmbunătățească condițiile și munca pedagogică. A început reconstruirea clădirii școlii cu ajutorul sfatului comun și a părinților, au format încăperi pentru clase și pentru sală de profesori. Oricât de grea a fost situația începutului totdeauna au fost oameni, părinți cu devotament, care au fost alături de învățământul românesc, de pedagogi. A fost absolut natural ca din generație

în generație să se păstreze limba maternă, iar copiii să fie înscriși la școala română.

Învățământul a primit un nou impuls prin construirea noii școli în anii 1958–59, cu patru clase, cu un birou pentru director și profesori, pe strada Úttörő nr. 83. Guvernul a recunoscut importanța ridicării acestei școli, construită și din bugetul statului. Clădirea școlii a fost predată pe 1 februarie 1959. După luarea în primire, oaspeții împreună cu publicul adunat au fost invitați la o serbare culturală la școala profesională din castel. Au fost prezenți Benke Valéria, Ministrul culturalizării, Gheorghe Misarăș, responsabilul pentru învățământul românesc la același minister, Petru Silaghi, secretarul Uniunii Democratice a Românilor din Ungaria, conducătorii satului și directorii școlilor. Programul cultural a fost întocmit din dansuri, poezii, cântece populare românești. Au evaluat pe scenă echipa culturală română din Aletea, cea din Chitighaz, corul școlii maghiare. Cel mai frumos și spectaculos a fost programul corului Liceului „Bălcescu” din Jula.

Odată cu îmbunătățirea condițiilor, se produc schimbări negative în conținutul învățământului, mai ales în folosirea limbii române.

După legea III/1961 se reformează învățământul de naționalitate, școlile sunt obligate să treacă la sistem bilingv de predare. Materialele de studiu, care până atunci au fost predate în limba română, au trebuit predate în limba maghiară, cu excepția istoriei, geografiei și limbii și literaturii române. Legea aceasta a pricinuit mari pagube în practicarea limbii materne române. Încetul cu încetul a început o tendință, și anume, folosirea limbii

maghiare la ore și în afara orelor. Odată cu creșterea numărului căsătoriilor mixte, folosirea limbii materne s-a lăsat și mai tare. Între anii 1965–95, s-a format un corp didactic din învățătorii și profesorii din rândul comunității românilor din Chitighaz: Aurica Otlăcan Brindaș, Aurica Gabor Istin, Maria Brindaș Nicula, Sofia Selejan Mocan, Sofia Stan Nagy, Maria Sarca Zombai, Cornelia Mocan Kovács, Gheorghe Ardelean, Ioan Poptilcan, Ecaterina Sipos Radnai, Maria Santău Borbély, Maria Botta Csobán, Ana Sabău Málik, Maria Samfira Kalcso, Maria Ambruș, Erica Selejan, Maria Sabău, Floarea Santău, Petru Selejan, Maria Abrudan, Erica Borbély. Prin anii 1985 a fost nevoie de o sală de mese mai mare pentru elevii căminului de zi. Conducerea satului a hotărât ca din clasele școlii române, prin transformare, să facă o bucătărie pentru elevii școlilor, sala a fost predată la 1 septembrie 1986. Din cauza aceasta, iarăși s-a ivit lipsa de clase la școala românească. Clasele inferioare au fost nevoite să se mute în clasele școlii maghiare vechi. Cu ajutorul material al întreprinderilor, sfatul comun al a început construirea celor 4 clase pentru elevi, birouri pentru profesori și spațiu pentru copii. Acestea au fost predate definitiv în 1989, astfel cele 8 clase de la școală au devenit spațioase și potrivite pentru studiere. Putem spune că numai după 30 de ani de la reînființarea învățământului au devenit optime condițiile pentru studiu.

După schimbarea de regim din 1990 s-au produs mari schimbări și pentru naționalitatea română și pentru învățământul românesc. În 1993, Legea LXXVII pentru Minorități și Legea LXXIX pentru Învățământ au schimbat finanțarea instituțiilor, școlile au devenit întreținute și administrate de consiliile locale, având drept de veto autogovernarea de naționalitate română.

(Continuare
în pag. a 12-a)



Bicentenarul școlii românești din Micherechi

(Urmare din pag. a 3-a)

Cu gândurile minunate ale marelui filosof din secolul trecut, Jenő Lénárd, închei mesajul meu, pe care vi l-am dăruit ca o salutare din adâncul inimii mele, dorindu-vă în continuare distracție foarte plăcută, cu clipe pline de bucurii!

»Dacă încă o dată aș fi elev, în drum spre școală m-aș gândi ce să urmăresc în perioada școlii!

Primul lucru ar fi, de a sta aproape de oameni cu caractere frumoase.

Pe locul doi aș pune faptul de a învăța să gândesc cu mintea mea(!), pentru ca să nu fiu pus în viitor în situația de a participa la greșelile altora. Aceasta mi-ar aduce libertatea interioară!

Pe locul trei: aș avea în minte aceea, ce este omul fără Dumnezeu. Fiindcă sunt convins: fără Dumnezeu omul rămâne un biet animal rațional și vorbitor, care vine de nicăieri și merge spre nicăieri!

Și peste toate: n-aș uita niciodată că: nu e destul să dorești să trăiești pe culmi, ci adevărata fericire constă în FELUL CUM urci muntele!»

Trei factori importanți pentru o școală bună: pedagogi, elevi și familii

Domnul Gajda Róbert, șeful Oficiului Guvernamental din Bichișciaba a mulțumit și el, la rândul lui, munca foștilor și actualilor pedagogi, și a subliniat importanța învățământului românesc, cel care definește categoric această școală. S-a bucurat să vadă, de fiecare dată când a venit la Micherechi, că aici limba, cultura, tradițiile românești nu trăiesc doar în cadru instituțional, ci sunt prezente în mod natural în viața de fiecare zi a oamenilor din sat. În discursul său a vorbit și despre acele noi posibilități de proiecte care vor putea ajuta și în viitor la modernizarea școlii, ca ea să țină pasul cu vremurile.

Ambasadorul României, Victor Micula, a accentuat că de patru ani, de când este ambasador la Budapesta, s-a bucurat de fiecare dată să fie printre micherecheni, atât la momente de sărbătoare cât și în alte zile. A



Mai multe imagini pe pagina de Facebook a Foi

fost fericit să vadă că aici, la orice eveniment românesc a participat, marea majoritate a publicului a fost din rândul micherechenilor. Din păcate, în cele mai multe localități cu populație românească din Ungaria nu este așa. »Sărbătorirea a două secole de la înființarea școlii ne oferă prilejul de a medita asupra viitorului învățământului românesc din Micherechi și de accentua importanța celor trei elemente, fără de care nu se poate face școala românească: pe lângă profesori și elevi, un rol foarte important le revine familiilor», a spus domnul ambasador, care a rugat familiile din Micherechi să nu renunțe la a transmite mai departe copiilor limba română.

Călătorie din trecut spre viitor

Despre istoricul școlii au ținut prelegeri doi intelectuali renumiți, ambii originari din Micherechi și, deci, foști elevi ai acestei școli: dr. Maria Berényi, directoarea Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria a spus că întotdeauna este o emoție plăcută pentru ea să vorbească în fața consătenilor săi. Domnia sa a prezentat date istorice despre începutul învățământului din Micherechi, care a fost organizat de biserica ortodoxă, primii dascăli fiind preoții. Maria Berényi a atras atenția tuturor celor interesați că Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria a editat acum câțiva ani un volum monografic despre Micherechi, în care sunt descriși și anii de început ai înființării școlii și multe alte lucruri interesante din viața satului Micherechi.

Domnul prof. dr. Gheorghe Petrușan, fostul șef

al Catedrei de română din Seghedin, își are originile tot în satul Micherechi. Domnia sa a vorbit nu doar despre trecerea de la învățământul confesional la cel de stat, dar a accentuat că sărbătoarea asta este foarte potrivită pentru a vorbi despre noi înșine, despre viitorul Micherechiului: »Vorbim despre învățământ, dar vorbim de fapt despre educație, despre felul cum gândim, cum suntem și cum ne imaginăm viitorul.»

Prelegerea domnului profesor Petrușan ne-a dus într-o călătorie imaginară de peste o sută de ani, cu o viziune și spre viitor: »Problema fundamentală a învățământului nostru a fost aceeași și la 1868, și la 1879, când Trefort Ágoston a introdus obligativitatea predării limbii maghiare în învățământul naționalităților, și acum: ce învățământ trebuie să avem pentru a ne putea păstra identitatea națională? Aceasta este temelia tuturor demersurilor pe care trebuie să le facem în învățământ și în domeniul educațional.

Din acest punct de vedere, sistemul politic de după cel de-al Doilea Război Mondial nu a adus mari schimbări, în linii mari păstrează structura învățământului minoritar interbelic. Schimbarea constă în faptul că în locul celor trei tipuri de școli din această epocă, după 1945 sunt păstrate două tipuri de școli: școli cu limba de predare a naționalităților și școli în care se predă româna ca limbă străină. În perioada dintre 1945-1949, datorită caracterului ei relativ liberal, democratic, am reușit să recuperăm ceea ce ni s-a interzis în cele două decenii și jumătate care s-au scurs

de la semnarea Tratatului de pace de la Versailles, în 1920. Sunt înființate școli generale în toate localitățile cu populație românească, printre care se remarcă școala generală din Julia și căminul de elevi de pe strada Vár nr. 1, care deveniseră un adevărat adăpost, mai ales pentru elevii săraci. De remarcat este faptul că românii acum își pot recupera ceea ce în perioada interbelică nu a fost posibil: înființarea învățământului mediu pe teritoriul Ungariei trianonice. În perioada dintre 1920-1944 am suferit pierderi imense. Nu e vorba numai de faptul că în urma semnării Tratatului de pace de la Trianon am rămas fără preoți și învățători, făcând imposibilă supraviețuirea școlilor de odinioară, ci, în lipsa unui liceu, s-a întrerupt procesul firesc de formare a unei intelectualități române în țara noastră, iar când, după al Doilea Război Mondial, statul a început să refacă învățământul de toate gradele, nu a avut cu cine. În toamna anului 1949, când, la Budapesta se înființează, în cadrul Școlii Pedagogice Superioare Apáczai Csere János, Catedra de Limba și Literatură Română pentru formarea cadrelor didactice de școală generală, studenții, tineri selectați și școlarizați din satele cu populație română, neavând examen de bacalaureat, trebuie să facă un an pregătitor pentru a-și putea începe studiile superioare. Situația a fost gravă, complicată, dar fără sacrificiile pe care și le-au asumat acei tineri, azi nu am avea ce comemora. Fără Liceul român din Julia și Catedra de română din Seghedin, instituții educaționale de bază ale noastre, azi nu am avea intelectualitate,

profesori și școli. Datorită acestor tineri am reușit să supraviețuim și apoi să revenim în viața culturală a țării în care trăim. Și la ei ne gândim în ziua de azi...

Statul maghiar ne asigură instituțiile necesare. Partea ideatică ne revine nouă. Azi e, însă, sărbătoare, o sărbătoare meritată, merituoasă, dar va trebui numaidecât să trecem, și aici, la Micherechi, și la școlile administrate de ATRU, la adoptarea unei atitudini mai devotate față de limba și cultura noastră, așa cum de altfel în ultimii ani constatăm în comuna Micherechi. Dorim satului Micherechi să nu cedeze, să ridice nivelul de predare al limbii române, să-și cultive și în viitor valorile locale și naționale românești. Viitor numai așa poate avea, și satul și românii din această localitate. Mult succes!"

Ultima parte a festivității a cuprins cântece interpretate de corul școlii, momentul umoristic »Beșica» scris de profesorul Vasile Martin și povestit de eleva Estera Réthelyi, un scurt recital la vioară, a lui Zoltan Racz, strănepot al renumitului highiduş »Delea», care asemenea moșului său a făcut nu doar vioara, dar și publicul să plângă, un moment literar prezentat de elevii clasei a opta, festivitatea încheindu-se cu mult iubite dansuri populare românești din Micherechi, interpretate de echipa de dansuri a școlii. După ce dansatorii au ridicat în picioare sala, directoarea Ana Sárközi, care a și moderat toată festivitatea, a rugat publicul să cânte împreună »La mulți ani!» dorind școlii și învățământului românesc din Micherechi viață lungă și multe momente fericite.

E. Șimon



„Crăciun în Maramureș” 2015. O săptămână de manifestări dedicate sărbătorii Nașterii Domnului

„Crăciun în Maramureș” este genericul sub care Consiliul Județean Maramureș va derula o serie de evenimente culturale dedicate Sărbătorii Nașterii Domnului. Manifestările celei de-a șaptea ediții a sărbătorii se vor desfășura în intervalul 14–20 decembrie 2015, în diverse locații din Baia Mare și vor cuprinde expoziții, vernisaje, activități culturale, dar și reconstituirea – la Muzeul Satului – a unei zile din viața satului tradițional maramureșean din Ajunul Crăciunului.

În 14 decembrie, la Muzeul de Etnografie și Artă Populară va avea loc vernisajul expoziției Fotoetnografică, tematica acesteia fiind una specifică de Crăciun, urmând ca în 15 decembrie, la Bastionul Măcelarilor să aibă loc vernisajul unei expoziții de fotografie a artistului fotografic maramureșean Radu Lazăr, cu tema „Meșteșuguri tradiționale în Țara Maramureșului”. „Crăciunul – simboluri și semnificații” – este tema simpozionului care va avea loc la Consiliul Județean Maramureș în 16 decembrie, și la care vor fi invitați cadre universitare, etnologi și istorici.

Ansamblul de copii „Dănțăușii”



de la Palatul Copiilor Baia Mare, sub coordonarea profesorului-coregraf Maria Seraz, vor susține un moment de colinde și „Dansul Moșilor” – un dans cu o simbolică specială de Crăciun. La finalul simpozionului, va fi vernisată o expoziție Fotoetnografică în holul Palatului Administrativ Baia Mare.

Ziua de 17 decembrie va fi dedicată colindătorilor care vor veni la Consiliul Județean Maramureș și pe care îi va aștepta – ca în fiecare

an – Moș Crăciun cu sacul plin de cadouri.

În aceeași zi, la Complexul Astronomic din Baia Mare, în intervalul orar 9–15, copiii vor avea intrarea gratuită pentru a putea participa la acțiunile desfășurate sub genericul „Steaua Crăciunului”. Se vor face prezentări de expoziții, prezentări în cupolă și explicații a ceea ce consideră astronomia a fi „Steaua Crăciunului”.

În 19 decembrie, centrul de greutate al manifestărilor se va muta la Muzeul Satului din Baia Mare, unde se va reconstitui o autentică zi de ajun, cu tăiatul porcului, gătitul bucatelor tradiționale, colindatul și uratul pe ulițele satului. Ca în fiecare an, vor fi reprezentate toate zonele etno-folclorice din Maramureș, primăriile participante fiind: Borșa, Băița de Sub Codru, Botiza, Groșii Țibleșului, Rona de Sus și Valea Chioarului.

Manifestările se vor încheia în 20 decembrie, când Ansamblul Folcloric Național „Transilvania” va susține un concert de colinde la Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare.



Ce este rasismul? Când zebrele negre cu dungi albe urăsc zebrele albe cu dungi negre.

GLUME

În avion, pilotul vorbește cu copilotul:

– După ce îmi beau cafeaua, mă duc să fac dragoste cu stewardesa aia blondă!

Stewardesa aude și fuge să-i spună pilotului că a uitat microfonul deschis și se aude în tot avionul. Pe la jumătatea aeronavei, un bătrân o oprește:

– Ce fugi așa, domnișoară? Lasă omul să-și bea cafeaua!

❖ ❖ ❖

Lui Ion îi ies analizele rele. Înainte de a pleca acasă, medicul intră în salon și nu știe cum să-l anunțe:

– Tuturor le zic la revedere. Apoi ție, Ioane, adio!

❖ ❖ ❖

– Doamnă, adineaori cățelul dumneavoastră m-a mușcat de piciorul drept!

– Imposibil, domnule! Cățelul meu e stângaci!

❖ ❖ ❖

El și ea stau pe terasa unui bloc cu șapte etaje. Ea:

– Dacă nu-mi cumperi o rochie nouă, sar!

– Dacă ai curaj să sari, îți cumpăr!

❖ ❖ ❖

Soția cu lacrimi în ochi, îi zice soțului:

– Nesimțitul, nici măcar nu îți pasă de ce plâng! Vrei să îți zic de ce plâng?

– Femeie, nu mă interesează, oricum n-am atâția bani!

❖ ❖ ❖

– Care este diferența dintre vicii și obiceiuri?

– Viciile sunt defectele celorlalți, iar ale noastre sunt obiceiuri!

❖ ❖ ❖

Un grup de cercetători britanici au fost nevoiți să stopeze experimentul „Câți bani poate cheltui o femeie?”, după ce Banca Angliei n-a mai putut să finanțeze experimentul.

❖ ❖ ❖

– La noi, după alegerile din '96 s-a instaurat pe deplin democrația. Cei care au votat pentru noua conducere a țării au posibilitatea de a alege liber.

– Ce să mai aleagă?

– Să aleagă în iarna asta: ori să renunțe la căldură, apă caldă, lumină și telefon, ori să moară de foame...

❖ ❖ ❖

Un tip nimerește în rai. Cerul este albastru, soarele auriu, cântă păsările, grădinile sunt pline de flori.

– Oh, sunt în Paradis!

Deodată, își aude soția:

– Ai fost!

TV



Români geniali, mai puțin cunoscuți

Vineri, 11 decembrie, ora 17.00, TVR2
George (Gogu) Constantinescu – inventatorul sonicității
Comemorare UNESCO – la 50 de ani de la dispariția savantului român
Într-o panoplie publicată de Revista „The Graphic” din Marea Britanie în 1926, savantul român, George Constantinescu ocupă un loc de onoare printre personalitățile științifice care au influențat în mod decisiv progresul omenirii. Alături de Albert Einstein, Thomas Alva Edison, Marie Curie și alte nume celebre se află și un român genial despre care, în țara sa natală, se cunoaște mult prea puțin în raport cu aportul pe care l-a adus el la evoluția științei mondiale. George Constantinescu a fost inventatorul sonicității, realizând primul tun și primul calorifer sonic.



Gala Premiilor Naționale de Televiziune – decernate de A.P.T.R. Ediția a 25-a „Jubilăară” Sâmbătă, 12 decembrie, ora 21.00, TVR1

Asociația Profesioniștilor de Televiziune din România decernează la Gala Națională a Premiilor A.P.T.R. – Ediția „Jubilăară”, 25 de premii unor programe reprezentative pentru dezvoltarea audiovizualului românesc din anul 1990 până azi. Sunt programe premiate de A.P.T.R. de-a lungul anilor și care au creat adevărate standarde de televiziune. Din 650 de programe distinse în 25 de ediții au fost selecționate doar 25.

Dim dragoste cu cele mai bune intenții

Duminică, 13 decembrie, ora 22.10, TVR2 (Dramă, Ungaria, România, 2011)
Alex este un bărbat de succes, încrezător în sine și destul de sociabil, atâta vreme cât are ultimul cuvânt. Cel mai important lucru pentru el este să dețină controlul. Când primește vestea că mama lui a avut un accident cerebral, începe să dea telefoane tuturor prietenilor doctori...



O VOCE ROMÂNEASCĂ

Viața și tradițiile românilor din Ungaria

14 DECEMBRIE, LUNI (Iulia Kaupert)
16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: De dor și drag – emisiune de muzică populară realizată de Zoe Fuicu (Radio Timișoara) 17.55: Încheiere

15 DECEMBRIE, MARȚI (A. Bauer)
16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.15: „Limba română de azi și de ieri” / serial al lect. Elena Sandu 17.30: Reportaje, interviuri 17.55: Încheiere

16 DECEMBRIE, MIERCURI (Iulia Kaupert)
16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.15: Evenimente culturale din vestul României / relatează Agneta Nica 17.25: Clubul suporterilor 17.55: Încheiere

17 DECEMBRIE, JOI (Tiberiu Boca)
16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Nota săptămânii semnată de Edda Illyés 17.20: Revista presei 17.30: Serial: Creștinismul de-a lungul secolelor 17.55: Încheiere

18 DECEMBRIE, VINERI (Șt. Crâsta)
16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.55: Încheiere

19 DECEMBRIE, SÂMBĂTĂ (Adam Bauer)
16.00: Introducere, cuprins 16.05: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 16.15: Evenimente calendaristice 16.30: De dor și drag – emisiune de muzică populară realizată de Daniela Băcilă 17.20: Reportaje, interviuri 17.55: Încheiere

20 DECEMBRIE, DUMINICĂ (Iulia Kaupert)
16.00: Introducere, cuprins 16.05: „În lumea credinței” – emisiune religioasă 17.00: Sinteza știrilor săptămânii 17.10: Retrospectiva săptămânii (spicuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 17.55: Încheiere

Ecranul nostru

miercuri, 16 decembrie, Duna Tv, ora 7.50
Reluare: 16 decembrie, Duna World, ora 9.05

Există o revistă în peisajul jurnalistic și literar românesc care anul acesta a împlinit vârsta de un secol și jumătate. Revista „Familia” la ora actuală apare la Oradea, dar ea s-a născut la Pesta în data de 5 iunie 1865, și a fost concepută, editată și redactată de Iosif Vulcan, un om de cultură cu o inteligență și sânguință deosebită, care și-a consacrat toată viața ridicării culturale a poporului român. Iosif Vulcan a copilărit la Leta Mare și a ajuns membru în Academia Română. Numele său este de nedespărțit de revista Familia și de poetul nostru național, Mihai Eminescu.

Realizator: Ștefan Crâsta

Abonați-vă la E-Foaia la prețul de anul trecut!

„E-Foaia” este varianta electronică a „Foi” tipărite. Cititorii „E-Foi” vor avea avantajul că vor putea citi paginile revistei în color și cu o zi mai devreme decât ceilalți abonați.

„E-Foaia” cuprinde și acele articole și fotografii, care în ediția online nu apar. „E-Foaia” este realizată în format PDF și poate fi citită cu programul gratuit Adobe Reader, cu ajutorul căruia puteți să căutați expresii sau conținuturi, dar puteți și printa toată revista.

Abonamente la „E-Foaia”:

3 luni – 1200 ft

6 luni – 2000 ft

12 luni – 3500 ft

MICA PUBLICITATE

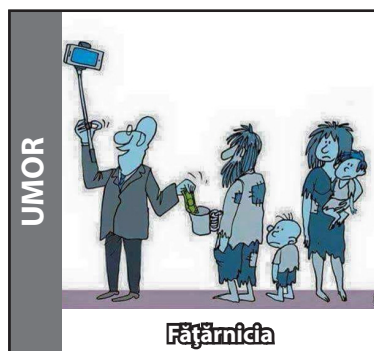
ÎNCHIRIERE MICROBUZ

Asociația de Sport din Micerechi închiriază microbuz Ford (de 16 + 1 locuri)
Preț închiriere: 200 Ft/km
Contact: Ioan Boca
(06-70/3393-948)



VÂNZARE TEREN

Teren de vânzare (902 mp) în orașul Jula (Gyula). Terenul este situat într-o zonă liniștită plină de verdețură, în apropierea Băilor Cetății, cu toate utilitățile branșate și cu ieșire la șosea. Terenul este construibil pentru casă familială, duplex, la liberă alegere. Contact: Christiánné Grósz Flóra, telefon: 0036/70-3366801.



Adrese utile

REPREZENTANȚE

Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria (UCRU)

5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8
Tel./fax: (+36-66) 463-079
Președinte: Marius Maghiaru
E-mail: uniuneaculturala@gmail.com
Website: www.romanul.hu

Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU)

5700 Jula, str. Eminescu nr. 1
Tel., fax: (+36-66) 463-951
Președinte: Tiberiu Iuhás
E-mail: atru@globonet.hu
Web: www.atruroman.hu

MISIUNI DIPLOMATICE

Ambasada României

1146 Budapesta, str. Thököly nr. 72
Tel.: (+36-1) 384-8394
Telefon mobil de permanență: (+36 30) 535 69 12
Vă rugăm să folosiți acest număr de telefon pentru a comunica situații deosebite (ex: accidente, decese, răni, dispariții de persoane), care reclamă urgență - la acest număr de telefon nu se fac programări și nu se furnizează informații consulare.
Ambasador: Victor Micula
Website: http://budapesta.mae.ro/
E-mail: budapesta@mae.ro

Consulatul General al României

6720 Seghedin, str. Kelemen nr. 5
Tel./fax: (+36-62) 424-431, (+36-62) 424-429
Telefon mobil de permanență: (+36 30) 6777 980
Consul general: Ioan Fodoreanu
Website: http://szeged.mae.ro
E-mail: szeged@mae.ro

Consulatul General al României

5700 Jula, str. Munkácsy nr. 12
Tel.: (+36-66) 465-130
Fax: (+36-66) 465-142
Telefon mobil de permanență: (+36-30) 635-7181
Consul general: Florin Trandafir Vasiloni
Website: http://gyula.mae.ro/
E-mail: gyula@mae.ro

INSTITUȚII CULTURALE

Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria

5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8
Tel., fax: (+36-66) 463-079
Director: dr. Maria Berényi
E-mail: romanintezet@gmail.com
Web: www.romanintezet.hu

Centrul de Documentare și Informare al AȚRU

5700 Jula, str. Sáros nr. 17
Director: Mariana Negreu Vetró
E-mail: dokkozpont@gmail.com

Institutul Cultural al României la Budapesta

1146 Budapesta, str. Izsó nr. 5
Tel.: (+36-1) 383-2693
Director: Gabriela Matei
E-mail: romankulturalis.intezet@upcmail.hu
Web: www.icr.ro/budapesta

Institutul Cultural al României la Budapesta – filiala Seghedin

6720 Seghedin, piața Dugonics nr. 2.
E-mail: rki.szeged@invitel.hu



65 de ani de la reînceperea învățământului în limba română la Chitighaz

(Urmare din pag. a 8-a)

Statul a contribuit la înțreținerea școlilor printr-o subvenționare normativă, la acestea s-a mai adăugat diferite suplimente. În 1995 a apărut Curriculumul Național, sau Programa Națională de Bază (NAT), cum s-a numit în Ungaria.

Schimbările au atins în mare măsură învățământul de toate gradele, paragraful 52 a Legii reglementează numărul săptămânal de ore cu privire la învățământ în limbile naționalităților, asigură dreptul de a studia în limba maternă. Se introduce un nou material de studiu: Cultură și civilizație română. Decretul Ministerial 32/1977 (9-10) fixează acele criterii pe baza cărora se poate desfășura procesul de învățământ la școlile de minoritate în următoarele forme:

- învățământ în limba maternă
- învățământ de minoritate bilingvă

Școala din Chitighaz a ales învățământul de minoritate bilingvă. Aceasta înseamnă că predarea materialelor de studiu în 50% se face în limba maternă

română, celelalte în limba maghiară. Prin decretul 21/1998/0219, Autogovernarea locală, ca susținătorul instituției, a modificat scopul și denumirea școlii. Din anul 1998, numele școlii este: ȘCOALA GENERALĂ PENTRU NAȚIONALITATEA ROMÂNĂ, GRĂDINIȚĂ. Fiecare instituție de învățământ trebuie să elaboreze programul pedagogic și programa locală proprie. În cele două clădiri ale școlii, condițiile pentru munca instructiv-educativă sunt foarte bune. În 2012, școala a ajuns în aministrarea Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria. Directoarea școlii, Erica Borbély, a câștigat bani prin concursuri de la stat pentru reînnoirea clădirii în exterior și interior. Băncile, scaunele, mobilele în clase sunt noi. Clasele sunt înzestrate cu table interactive, cu calculatoare, s-a format un laborator lingvistic pentru lecțiile de limba maternă și limbile străine, cum sunt engleza și germana. Prin concursul publicat de Agenția Națională de Dezvoltare, școala a câștigat prin proiectul TIOP1.1.1-

9, laptopuri pentru elevi și profesori. Schimbările permanente fac să pună în folosință cele mai moderne obiecte, materiale didactice, unelte audio-vizuale și digitalizate.

Acum când toate condițiile sunt foarte bune pentru învățământ numai dragostea față de folosirea limbii materne române scade atât în familii, cât și la școală, dar și între oamenii români din sat. Nu ne mângâie pe noi chitighăzenii că așa e spiritul vremii. Trebuie să recuperăm limba străbunilor, suntem datori pentru că ei au pus baza învățământului românesc și ni l-au lăsat să-l îngrijim, să-l cultivăm. Nu numai școala are responsabilitate, singură nu poate repara lipsa, deficiența venită din partea familiilor, a comunității, a organelor și a țării-mame. O comunitate care a întemeiat satul și trăiește aici de 300 de ani e în scădere



Plachetă dăruită școlii la aniversarea de 60 de ani de către Ștefan Stan, fost elev, azi primar la Aszód

demografică, în asimilare puternică. Singură, fără impulsuri românești nu poate supraviețui.

Căci precum a spus și G. Barițiu: „Naționalitatea

și limba sunt mai scumpe decât libertatea, căci libertatea pierdută se poate recâștiga, dar naționalitatea niciodată”.

Maria Sarca Zombai



În 1946, în cadrul școlii maghiare s-a înființat secția de română. În imagine elevii cu dascălul lor, Árpád Aszalós.



Elevi de azi alături de profesoara Maria Ambruș



Părinții cu copiii la serbarea de bun rămas. Numărul elevilor în clasă a fost 36.

FOAIA
românească
11 decembrie 2015
www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director, redactor-șef: Eva Șimon. Redactor, reporter: Anca Liana Butar. Editura și redacția: 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8., CP95. Telefon: (66) 463-152, 361-789, E-mail: foaia@foaia.hu, Editor responsabil: Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Schneider Nyomda Kft, 5700 Jula, str. Károly R. nr. 7. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichis și Csongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele pe anul 2015: 3 luni 1200 forinți; 6 luni 2400 forinți; 1 an 4800 forinți. Publicația apare cu sprijin de la Fondul de Subvenții al Ministerului Resurselor Umane (Budapesta, Ungaria), acordat prin Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, și de la MAE - DPRRP (București, România).